

Egenkontrollprogram för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

23 § lag (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till konsumenter ska själv kontrollera att försäljningen i din butik följer bestämmelserna i lag (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. För att säkerställa att bestämmelserna kommer att följas ska du dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är näringsidkaren, det vill säga du som äger verksamheten, som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet bör bland annat beskriva hur personalen ska få information om lagens bestämmelser och vilka rutiner som ska följas när det gäller att sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen när det blir tillsyn. Om du inte följer lagens bestämmelser kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det gäller också om du inte har ett egenkontrollprogram.

Försäljningsställe

Namn på försäljningsstället	Gatuadress	
Postnummer och postort	E-post	
Kontaktperson	Telefon	Antal anställda

Ägare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc.)	Organisationsnummer/Personnummer
--	----------------------------------

Nedan följer ett förslag på vad ett egenkontrollprogram för försäljning av e-cigaretter och påfyllningsbehållare kan innehålla. Hjälptexten under rubrikerna beskriver lagens försäljningsregler och kryssrutorna är förslag på rutiner som kan vara ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen. Det finns också tips på information som inte är försäljningsregler men som kan vara bra att känna till och en hjälp för dig och din personal.

Åldersgräns och ålderskontroll

Den som säljer e-cigaretter och påfyllningsbehållare ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan, exempelvis expediten i kassan, är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa e-cigaretter eller påfyllningsbehållare. Det betyder att den som säljer till någon som inte har fyllt 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om kassapersonalen är osäker på kundens ålder ska de begära legitimation.

Det kan vara svårt att enbart genom utseendet bedöma en ungs ålder. Ett sätt att försäkra sig om att en person fyllt 18 år är att begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får e-cigaretter eller påfyllningsbehållare inte säljas. Varan får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att tro att den kommer att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

- Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.
- Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.
- En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____år.
- Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.
- Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.
- Om personalen misstänker att varan är avsedd för någon som är under 18 år nekar vi köp.
- Om kunden är påstridig tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker i en webbutik?

- Vi säljer inte e-cigarett och påfyllningsbehållare i webbutik.
- Vid köp från vår webbutik kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.
- Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall, vilken?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa någon legitimation?

- Vi informerar personalen om risker som kan uppstå i samband med försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare och ger förslag på hur dessa kan hanteras.
- Vi utbildar personalen i konflikthantering som inkluderar information om åldersgräns och ålderskontroll.
- Annat:

Information om åldersgränsen

På försäljningsstället ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information till kunderna om förbudet att sälja eller lämna ut produkter till den som inte har fyllt 18 år. Skyltar och dekaleringar kan t.ex. placeras

- vid kassan
- vid hyllan där varorna är placerade
- på entrédörren
- på skyltfönster.

Utbildning och information till personal

En näringsidkare som säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare ska se till att personalen har den kunskap som behövs kring försäljningen.

Det är näringsidkarens ansvar att bestämmelserna följs men kassapersonalen har också ett eget ansvar vid försäljningen. Det är därför viktigt att all personal som arbetar i kassan och lämnar ut e-cigarett och påfyllningsbehållare känner till sitt personliga straffansvar i samband med försäljningen.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

- Vid anställning av ny personal.
- Personalmöten
- Intern utbildning
- Extern utbildning
- Informations- och utbildningsmaterial
- Annat:

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

- Vid anställning av ny personal.
- Minst en gång per år.
- Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga 2).
- Annat:

Särskilt stöd till ung personal

Det finns inget ålderskrav för den som står i kassan och säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare till kunden. Däremot måste kassapersonalen vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja varorna till den som inte är 18 år. I många fall är detta svårt för ung personal.

Vilket särskilt stöd ger ni till ung personal för att hantera svåra situationer i samband med försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

- Ung personal kan få stöd från erfaren personal under hela arbetstiden.
- Ung personal får extra utbildning och stöd för att hantera svåra situationer.
- Annat:

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testas om det går att handla e-cigarett och påfyllningsbehållare utan att visa legitimation. Syftet är att förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Kom ihåg att informera din personal om att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Avvikelser

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i lagen inte följs kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det är ett stöd för dig att dokumentera vilka åtgärder du gjort, om en brist uppstår. Då blir det också lättare för dig att följa upp om bristen har rättats till.

Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, såsom att bestämmelser i lagen eller att egenkontrollprogrammet inte följs?

- Personalen får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
- Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
- Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare.
- Försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare begränsas till vissa tider på dygnet.
- Annan åtgärd:

Hantering av lämnade uppgifter

Enligt personuppgiftslagen (1998:204) får register upprättas om det är nödvändigt för att arbetsuppgifter i samband med myndighetsutövning ska kunna utföras.

Vi kommer att behandla dina uppgifter i enlighet med personuppgiftslagen (PUL 1998:204). Registrering av uppgifter kommer att ske vid socialförvaltningen.

Underskrift

Ort och datum

Underskrift (behörig firmatecknare)

Namnförtydligande

Utdrag ur lag (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Anmälan och egenkontroll

20 § En näringsidkare som har sitt säte eller sin affärsverksamhet i Sverige får inte tillhandahålla elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare för försäljning till konsumenter utan att först ha anmält försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske.

21 § En näringsidkare som via distansförsäljning tillhandahåller elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare för försäljning till konsumenter i ett annat land än det land där näringsidkaren har sitt säte eller sin affärsverksamhet (gränsöverskridande distansförsäljning), får inte bedriva sådan försäljning till eller från Sverige utan att först ha registrerat försäljningen hos Folkhälsomyndigheten och fått en bekräftelse på registreringen.

23 § Den som bedriver försäljning enligt 20 § eller gränsöverskridande distansförsäljning enligt 21 § ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och hanteringen i övrigt av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan respektive registreringen enligt 20 och 21 §§ ska näringsidkaren foga egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens och Folkhälsomyndighetens tillsyn. Om uppgifterna ändras ska det anmälas till kommunen och Folkhälsomyndigheten utan dröjsmål.

Berörda myndigheter

Folkhälsomyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av lagen och anslutande föreskrifter. *Länsstyrelsen* utöver tillsyn inom länet och ska följa kommunernas verksamhet och ge dem information och råd. Länsstyrelsen ska även främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra.

Kommunen och *Polismyndigheten* ansvarar lokalt för tillsyn över handeln med e-cigaretter och påfyllningsbehållare. *Polisens* huvudsakliga uppgift är att ingripa vid brott som har begåtts, medan *kommunens* uppgift är att säkerställa att regelsystemet följs i framtiden.

Marknadsföring

Konsumentverket är tillsynsmyndighet för frågor kring marknadsföring och är ansvarig för tillsynen vid försäljningsställen för e-cigaretter och påfyllningsbehållare.

En näringsidkare får inte marknadsföra elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare till konsumenter

1. inom informationssamhällets tjänster, eller
2. i ljudradiosändningar, tv-sändningar eller beställ-tv som omfattas av radio- och tv-lagen.

Förbudet gäller dock inte

1. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare för försäljning, eller
2. marknadsföring i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig, med undantag för marknadsföring genom kommersiella annonser.

En näringsidkare som marknadsför elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig.

Mer information

För mer information om lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt anslutande föreskrifter, kontakta Stockholms stad.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

STABEN FÖR STADSÖVERGRIPANDE SOCIALA FRÅGOR

ELEKTRONISKA CIGARETTER OCH PÅFYLLNINGSBEHÅLLARE

BOX 44

123 21 FARSTA

TELEFON: 08-508 25 800

